

АКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ПРАКТИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ДО ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ

Сучасний науково-технічний прогрес, прагнення входження у загальноєвропейський економічний простір та підвищення конкурентоспроможності наших спеціалістів як на національному, так і на європейському ринках, вимагають модернізації системи професійної освіти, створення ефективних освітніх технологій, що забезпечать підвищення якості підготовки кадрів.

У зв'язку зі сказаним та з огляду на задачі викладання дисципліни «Комунікативні процеси в навчанні» нами розроблена модель формування продуктивного стилю педагогічного спілкування у майбутніх викладачів економіки, що розглядається як кінцева мета підготовки студентів до професійного спілкування.

Одним із завдань нашого дослідження було визначення психолого-педагогічних умов формування вказаного стилю. Результатом аналізу наукових робіт стало гіпотетичне вирізнення цих умов: орієнтація майбутніх педагогів на формування вказаного стилю, їх готовність до педагогічного спілкування, розвиток у майбутніх викладачів рефлексивного ставлення до цього спілкування, спеціально розроблена тренінгова програма з формування досліджуваного стилю педагогічного спілкування.

Результати експериментальних досліджень, проведених в КНЕУ, також впевнили у необхідності виділити три етапи в оволодінні студентами продуктивним стилем педагогічного спілкування.

Перший з цих етапів проходить у період вивчення курсу «Психологія діяльності та навчальний менеджмент» (II курс навчання в університеті). У цей час у студентів формується певний комплекс загальних психолого-педагогічних знань та умінь, що дає їм можливість глибокого, адекватного розуміння себе та оточуючих, навчає ефективній соціальній взаємодії.

Другий і третій етапи формування продуктивного стилю педагогічного спілкування охоплюють період читання курсу «Комунікативні процеси в навчанні». Характерною особливістю другого етапу є те, що під час його реалізації здійснюється загальна підготовка майбутніх викладачів до педагогічного спілкування шляхом формування у студентів системи комунікативних умінь. Реалізація третього етапу ґрунтується на результатах попереднього і безпосередньо передбачає роботу з оволодіння вказаним стилем.

У зв'язку зі сказаним, під час другого етапу ми вважали за доцільне виконання вправ на оволодіння технікою мовлення, інтонаційною варіативністю цього мовлення, вміннями здійснювати емоційно-експресивний вплив на партнерів зі спілкування, зняттям м'язового напруження та формуванням м'язової розкутості, управлінням своїм емоційним станом та формуванням творчого самопочуття, оволодіння прийомами самопрезентації, візуальним контактом, атракцією.

Під час формування у студентів умінь використовувати невербальні засоби спілкування проводилися ігри, що забезпечували оптимальне і точне використання цих засобів. Водночас проводилися вправи на розвиток соціальної перцепції. Важливою умовою ефективного професійного спілкування викладача з дітьми є емпатія. У зв'язку з цим студентам пропонувались вправи з розвитку вказаної здібності, які описані в роботах О. О. Леонтєва, Ф. М. Рахматуліної та А. Т. Курбанової, О. О. Григорьєва.

Одночасно з проведенням вказаних вправ та завдань проводився мозковий «штурм» за темами: «Ефективне педагогічне спілкування», «Сутність продуктивного стилю педагогічного спілкування», «Психологічний портрет викладача, що володіє продуктивним стилем педагогічного спілкування». Метою впровадження цього активного методу було, з одного боку, формування у майбутніх викладачів чітких уявлень про сутність обговорюваних феноменів, з другого — розвиток умінь звільнитись від психологічних «бар'єрів», слухати партнерів зі спілкування та виробляти спільні рішення.

Під час проведення вищевказаних вправ з метою створення рефлексивного середовища — студенти отримували наступні завдання: здійснити самооцінку своїх можливостей, співставити уявлення про свої якості з їх оцінкою іншими людьми, співставити їх з вимогами до педагогічної комунікації, вербалізувати свої психічні стани в процесі виконання вправ, провести спостереження за викладачами та студентами в процесі їх професійної діяльності та скласти відповідні психологічні портрети. Активізація рефлексивних процесів у студентів забезпечувала глибоке, особистісне розуміння обговорюваних питань, більш об'єктивне усвідомлення себе, своїх якостей, сприяла визначенню ними власної зони розвитку.

Подальшим етапом у формуванні у майбутніх викладачів економіки продуктивного стилю педагогічного спілкування стало впровадження в економічному університеті під час читання курсу «Комунікативні процеси у навчанні» рефлексивно-інноваційного

тренінгу «Стиль спілкування викладача». Розробка цієї тренінгової програми обумовлена тим, що рефлексія є психологічним механізмом усвідомлення свого «Я», причин внутрішніх протиріч, результатів впливу на іншу людину.

Доречно підкреслити, що вказаному тренінгу притаманні такі специфічні риси як реалізація принципів групової роботи; спрямованість на психологічну допомогу учасникам групи в саморозвитку; наявність більш чи менш постійної групи; певна просторова організація; акцент на взаємостосунках між учасниками групи, що розвиваються й аналізуються в ситуації «тут і тепер»; використання активних методів групової роботи; об'єктивація суб'єктивних почуттів і емоцій учасників групи відносно один одного і того, що відбувається в групі; вербалізована рефлексія.

Створення позитивного мікроклімату та атмосфери довіри в групі, включення студентів у новий спосіб взаємостосунків з самим собою та іншими людьми сприяли ефективності роботи тренінгу та формуванню продуктивного стилю педагогічного спілкування у майбутніх викладачів економіки.

Результати експериментальних досліджень показали, що впровадження у навчальний процес закладу вищої освіти запропонованої системи навчання підвищує рівень підготовки майбутніх викладачів до педагогічного спілкування.

О. Р. Охрамович, асистент кафедри
обліку базової підготовки

«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В КРАЇНАХ СНД» ЯК НОРМАТИВНА ДИСЦИПЛІНА ПІДГОТОВКИ СУЧАСНИХ ФАХІВЦІВ З БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Сучасний період розвитку суспільства, а також входження в європейський освітній простір висуває нові вимоги до підготовки фахівців різних спеціальностей, зокрема, фахівців з бухгалтерського обліку.

На сучасному етапі економічного розвитку України відбуваються процеси розширеної інтеграції не тільки до світової економіки, а також налагодження міжнародних економічних відносин, фінансових та інвестиційних ринків в рамках СНД, що дозволяє вирішити проблеми економічного розвитку, а саме прискорити темпи зростання економіки і товарообміну, підвищити конкурентоспроможність товарів, збільшити надходження іноземних